

25.4.2017

Kokousaika 25.4.2017 klo 9.00–10.20

Kokouspaikka Aulakabinetti 4, Kaupungintalo, Pohjoisesplanadi 11–13

Läsnä

Jäsenet

Rantala, Marcus	kaksikielisyystoimikunnan puheenjohtaja
Berner, Michael	
Gayer, Gunborg	
Roos, JP	
Sjöberg, Lena	varajäsen
Wallgren, Thomas	
Vennamo, Meri	
Andersson Victor	varajäsen

Muut

Peltonen, Antti	hallintopäällikkö
Saarinen, Susanna	kielenkääntäjä

Puheenjohtaja

Marcus Rantala	kaksikielisyystoimikunnan puheenjohtaja 1–2 §:t
----------------	--

Esittelijä

Antti Peltonen	hallintopäällikkö 1–2 §:t
----------------	------------------------------

Pöytäkirjapitäjä

Susanna Saarinen	kielenkääntäjä 1–2 §:t
------------------	---------------------------

25.4.2017

Tid	25.4.2017 kl. 9.00–10.20	
Plats	Mötesrum 4 i entréhallen, Stadshuset, Norra esplanaden 11–13	
Närvarande		
Ledamöter		
	Rantala, Marcus Berner, Michael Gayer, Gunborg Roos, JP Sjöberg, Lena Wallgren, Thomas Vennamo, Meri Andersson Victor	tvåspråkighetskommitténs ordförande ersättare ersättare
Övriga	Peltonen, Antti Saarinen, Susanna	förvaltningschef translator
Ordförande	Marcus Rantala	tvåspråkighetskommitténs ordförande 1–2 §
Föredragande	Antti Peltonen	förvaltningschef 1–2 §
Protokollförare	Susanna Saarinen	translator 1–2 §

25.4.2017

---

§	Asia	Ärende
1	1	Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta Laglighet och beslutsförhet och val av protokolljusterare
2	2	Kaksikielisyyden strategiavalmistelu Strategiberedning av tvåspråkigheten

25.4.2017

---

§ 1

Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta

Päätös

Kaksikielisyystoimikunta päätti todeta kokouksen laillisesti koolle kutsuiksi ja päätösvaltaiseksi.

Samalla kaksikielisyystoimikunta päätti valita pöytäkirjantarkastajiksi Victor Anderssonin ja Michael Bernerin.

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

hallintopäällikkö
Antti Peltonen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukiello, valmistelu tai täytäntöönpano

25.4.2017

§ 2 Kaksikielisyden strategiavalmistelu

Päätös

Kaksikielisyystoimikunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, että vuosien 2017–21 kaupunkistrategiaan kirjataan kaksikielisyyteen liittyviksi tavoitteiksi ja toimenpiteiksi seuraavaa:

Tavoitteet:

Helsinki palvelee kahdella kielellä

Elävä kaksikielisyys on kaikille rikkaus ja luo edellytyksiä vankalle pohjoismaiselle yhteistyölle. Kaupunki rohkaisee toimimaan omalla äidinkielellä. Palveluiden saaminen omalla kielellä toteutuu. Kaupunki on houkutteleva työnantaja kaksikielisille työntekijöille. Toimialoilla on pitkäjänteistä kielikoulutusta, johon rohkaistaan osallistumaan esimerkiksi palkitsemalla.

1. Kaksikielisyden merkitys ymmärretään uuden johtamisjärjestelmän ja kaupunkimarkkinoinnin täytäntöönpanossa
2. Palvelutuotannossa turvataan sekä henkilöstöressurssit että tiedonsaanti kahdella kielellä
3. Kaksikielisten työntekijöiden rekrytointiin ja henkilöstön kielikoulutukseen panostetaan

Toimenpiteet:

- 1:
  - Kaksikielisyystoimikunta seuraa ja kehittää kaksikielisyyttä ja raportoi säännöllisesti kaupunginvaltuustolle
  - Jokaisella toimialalla on ajantasainen kielisuunnitelma ja nimetty kaksikielisyden vastuuhenkilö, ja kaupunginkansliassa on nimetty kaupungin kaksikielisyden vastuutaho
  - Kannustetaan toimintayksiköitä vuorovaikutukseen muiden pohjoismaisten toimijoiden kanssa
  - Osallisuusmallissa luodaan edellytykset osallistumiselle sekä suomen että ruotsin kielellä
  - Kaupungin tunnusten ja markkinointityön uudistus toteutetaan siten, että kaksikielisyys huomioidaan ja tulee esiin

25.4.2017

- Kaupunkiympäristön ja julkisen tilan kaksikielisyystä huolehditaan
- Osana johtamisjärjestelmän muutoksen arviointia toteutetaan arviointi muutoksen vaikutuksista kaksikielisyysten.

2:

- Riittävät kieliresurssit on turvattu ruotsinkielisissä palveluissa, ja palveluita hankittaessa on automaattisesti otettu huomioon kaksikielisyys
- Viestintä palveluista on kaksikielistä, ja palvelukartta on kehitetty ruotsinkieliset palvelut huomioon ottaen
- Palautejärjestelmässä ruotsinkielisestä palvelusta annettua palautetta seurataan systemaattisesti

3:

- Rekrytointi- ja markkinointimateriaali on kahdella kielellä
- Panostetaan ruotsin kieltä taitavan henkilöstön palkkaamiseen erityisesti niillä alueilla, joilla kielitaitoisesta henkilökunnasta on pulaa
- Kiellisten käytön periaatteet uudistetaan ja niitä kehitetään palkitsevammiksi
- Henkilöstölle tarjotaan pitkäkestoista kielikoulutusta, ja koulutukseen osallistumista kannustetaan esimerkiksi palkitsemalla
- Yhteistyötä ruotsinkielisten ja suomenkielisten ammattioppilaitosten kanssa vahvistetaan
- Mahdollisuuksia kotoutua ruotsin kielellä parannetaan.

Toimenpiteiden mittarit

- Kielibarometri; kieli-ilmapiiiri Helsingissä on parantunut
- Rekrytointi; ruotsinkielistä osaavan henkilökunnan määrä on kasvanut
- Kielikoulutus; kurssien ja osallistujien määrä on kasvanut

Käsittely

Toimikunta päätti yksimielisesti tehdä esittelijän ehdotuksesta poikkeavan päätöksen.

Päätösehdotus

Kaksikielisyystoimikunta esittää kaupunginhallitukselle, että vuosien 2017-21 kaupunkistrategiaan kirjataan kaksikielisyysten liittyviksi tavoitteiksi ja toimenpiteiksi seuraavaa:

25.4.2017

Tavoitteet:

Helsinki palvelee kahdella kielellä

Helsinki koetaan luonnollisesti ja elävästi kaksikieliseksi. Kaupunki rohkaisee toimimaan omalla äidinkielellä. Palveluiden saaminen omalla kielellä toteutuu. Kaupunki on houkutteleva työnantaja kaksikielisille työntekijöille. Toimialoilla on pitkäjänteistä kielikoulutusta, johon rohkaistaan osallistumaan esimerkiksi palkitsemalla.

1. Kaksikielisuuden merkitys ymmärretään johtamisjärjestelmän ja kaupunkimarkkinoinnin täytäntöönpanossa
2. Palvelutuotannossa turvataan sekä henkilöstöresurssit että tiedonsaanti kahdella kielellä
3. Kaksikielisten työntekijöiden rekrytointiin ja henkilöstön kielikoulutukseen panostetaan

Toimenpiteet:

1:

- Jokaisella toimialalla on ajantasainen kielisuunnitelma ja nimetty kaksikielisuuden vastuuhenkilö, ja kaupunginkansliassa on nimetty kaupungin kaksikielisuuden vastuutaho
- Kaksikielisyystoimikunta asetetaan seuraamaan ja kehittämään kaksikielisyyttä
- Kannustetaan toimintayksiköitä vuorovaikutukseen muiden pohjoismaisten toimijoiden kanssa
- Osallisuusmallissa luodaan edellytykset osallistumiselle sekä suomen että ruotsin kielellä
- Kaupungin tunnusten ja markkinointityön uudistus toteutetaan siten, että kaksikielisyys huomioidaan ja tulee esiin
- Kaupunkiympäristön ja julkisen tilan kaksikielisyydestä huolehditaan

2:

- Riittävät henkilöstöresurssit on turvattu ruotsinkielisissä palveluissa, ja palveluita hankittaessa on automaattisesti otettu huomioon kaksikielisyys
- Viestintä palveluista on kaksikielistä, ja palvelukartta on kehitetty ruotsinkieliset palvelut huomioon ottaen
- Palautejärjestelmässä ruotsinkielisestä palvelusta annettua palautetta seurataan systemaattisesti

25.4.2017

3:

- Panostetaan ruotsin kieltä taitavan henkilöstön palkkaamiseen niihin palveluihin, joilla kielitaitoisesta henkilökunnasta on pulaa
- Yhteistyötä ruotsinkielisten oppilaitosten kanssa vahvistetaan
- Rekrytointi- ja markkinointimateriaali on kahdella kielellä
- Henkilöstölle tarjotaan pitkäkestoista kielikoulutusta, ja koulutukseen osallistumista kannustetaan esimerkiksi palkitsemalla
- Kiellisien käytön periaatteet tarkistetaan

Esittelijän perustelut

Strategiaprosessi

Kuntalain (410/2015) 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Helsingin kaupungissa kuntastrategiaa kutsutaan kaupunkistrategiaksi.

Kuntastrategiassa tulee lain mukaan ottaa huomioon:

- 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
- 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
- 3) kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- 4) omistajapolitiikka;
- 5) henkilöstöpolitiikka;
- 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet;
- 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Helsingissä kaupunkistrategia valtuustokaudelle 2017-21 valmistellaan valtuuston päätettäväksi syyskauden alkuun 2017 (30.8. tai 13.9.). Virkavalmistelu toteutetaan kevään 2017 aikana. Kesäkuun puolella välissä järjestetään 1.6.2017 aloittavalle valtuustolle strategiaseminaari.

Vuosien 2013-16 strategiaohjelma

Kaupunginvaltuusto päätti 24.4.2013, 122 § hyväksyä strategiaohjelman vuosiksi 2013-16.

Strategiaohjelman alakokonaisuudessa Hyvinvoiva helsinkiläinen on kohta: Helsinki on vahvasti kaksikielinen (s.9).

25.4.2017

Strategiakirjauksen mukaan Helsingin kaltaisessa pohjoismaisessa hyvinvointikaupungissa kaksikielisyys on valttia. Helsingin pitää olla maamme paras kaupunki – också på svenska! Tämä edellyttää niin toimivia palvelukokonaisuuksia, sekä johdonmukaista strategista työtä. Palveluverkkoa kehitettäessä huomioidaan ruotsinkielisten palveluiden tarve, jotta palvelut voidaan mitoitaa tarkoituksen mukaisesti.

Kohdassa esitetään toimenpiteinä:

- Kehitetään kaupungin henkilökunnan kielivarantoa.
- Palvelusetelit luovat myös mahdollisuuden täydentää kaupungin omaa tuotantoa varsinkin niillä alueilla missä tällä hetkellä on palveluiden suhteen aukkoja.

Keskeisin kaksikielisyyttä edistävä toimenpide strategiakaudella oli ensin kaksikielisyystyöryhmän työ ja raportti sekä sen jälkeen kaupunginhallituksen asettaman kaksikielisyystoimikunnan työ.

Virastot ja liikelaitokset raportoivat strategiakirjausten toteutumisesta seuraavaa:

Kehitetään kaupungin henkilökunnan kielivarantoa:

TAV: Tarkastusvirasto on ollut aktiivisesti mukana oman alansa pohjoismaisessa yhteistyössä. Vuonna 2016 virasto järjesti koko henkilökunnalle ruotsin kielen puhekurssin.

Heltu: Halli- ja torivalvojen virastomestarikoulutukseen sisältyy ruotsinkielen opiskelu.

HKR: Rakennusvirastossa asiakasrajapinnassa työskentelevien rekrytoinnissa on yhtenä olennaisena valintakriteerinä kielitaito (ruotsi, englanti, muu kieli). Kielikoulutukseen ovat päässeet kaikki hakukkaat työssään kielitaitoa tarvitsevat. Kielilisää maksetaan tehtäväkohtaisesti kielitestin läpäisseille.

Pake: Olemme kehittäneet henkilöstömme ruotsin kielen osaamista.

PEL: Ruotsinkielestä (kielikokeen A-taso) ja muun vieraan kielen taidosta saa lisäpisteitä Pelastuskoulun pääsykokeissa.

Oiva: Oiva Akatemia on viestinyt omassa markkinoinnissaan ruotsin kielen koulutuksia, joiden toteuttajana toimii Arbis.

Taimu: Asiakaspalvelut sekä asiantuntijapalvelut pystytään tarjoamaan ruotsin kielellä. Ruotsinkielentaitoa on tuettu koulutuksilla.

Taidemuseo tarjoaa palvelunsa myös ruotsinkielellä.

Kir: Ruotsin- ja kaksikielisyys on otettu huomioon kirjaston rekrytoinneissa.

Kulke: Kieli- ja keskustelukursseja henkilöstölle.

25.4.2017

Arbis: Arbis ordnar undervisning i svenska för personal på stadens övriga verk.

Sote: Virastossa on järjestetty ruotsin kielen koulutusta sekä keskiteysti että kohdennettuna eri palveluihin. Ruotsinkielisten palvelujen työryhmä koordinoi ruotsinkielisten sosiaali- ja terveystyöpalvelujen kehittämistä.

Palvelusetelit:

Sote: Uusia palvelusetelejä on kehitetty poliittisten päätösten mukaisesti. Palvelusetelit ovat käytössä ikääntyneiden palveluasumisessa, päivätoiminnassa ja omaishoidon palveluissa. Kotihoidon palveluseteli on käytössä yksityisessä palveluasumisessa. Suun terveydenhuollossa hyödynnetty ostopalvelua niiltä osin kun hinta on kilpailukelpoinen omaan tuotantoon verrattuna. On otettu käyttöön ensiapuhoidon, lohkeamien hoidon, kokonaishoidon ja tutkimuksen sisältävän hoidon palvelusetelit. Sisätautien poliklinikalla on palvelusetelitoiminta kolonoskopiaissa ja gastroskopiaissa vaihtoehtona kaupungin sisätautien poliklinikan toiminnalle. Palvelusetelit on vakiinnutettu vammaistyössä ja lapsiperheiden kotipalvelussa. Palvelusetelit käytössä vammaistyössä henkilökohtaisessa avussa, vpl-asumisessa, omaishoidontuen lomituksessa ja harkinnanvaraisessa lyhytaikaisoidossa.

Strategiaohjelman seuranta muutoin:

<http://www.hel.fi/static/helsinki/kaupunginvaltuusto/Strategiaohjelman-seuranta-2017.pdf>

<http://www.hel.fi/static/helsinki/kaupunginvaltuusto/virastojen-ja-liikelaitosten-arviot-strategiaohjelman-toteutuksesta.pdf>

<http://www.hel.fi/static/helsinki/kaupunginvaltuusto/Strategiaohjelma-2013-2016-mittarien-seuranta.pdf>

Väestötilanne ja väestöennusteet

Helsingin väestö on kasvanut päättyvän strategiakauden aikana 32.824 henkilöllä (5,5 %), suomenkielisten määrä 12.548 (2,6 %) ruotsinkielisten määrä 467 henkilöllä (1,3 %), ja muunkielisten määrä 19.809 henkilöllä (29,0 %). Suomen- ja ruotsinkielisten osuus kokonaisväestöstä on pienentynyt, ja vieraskielisten määrä on lisääntynyt vastaavalla tahdilla kuin koko 2000-luvun.

25.4.2017

	Koko väestö		Suomenkieliset ¹		Ruotsinkieliset		Vieraskieliset	
	Hela befolkningen		Finskspråkiga ¹		Svenskspråkiga		Övrigt språk	
2012	595 384	100	491 524	82,6	35 537	6,0	68 323	11,5
2013	603 968	100	494 686	81,9	35 674	5,9	73 608	12,2
2014	612 664	100	498 351	81,3	35 844	5,9	78 469	12,8
2015	620 715	100	501 321	80,8	35 845	5,8	83 549	13,5
2016	628 208	100	504 072	80,2	36 004	5,7	88 132	14,0

Vuonna 2014 on ennakoitu, että ruotsinkielinen väestö kasvaa vuoteen 2040 mennessä 7.000 hengellä. Ruotsinkielisen väestön ikärakenteessa on piirteitä, jotka kasvattavat väestöryhmää myös tulevaisuudessa. Ikärakenteeltaan ruotsinkielinen väestö poikkeaa suomenkielisestä siten, että ruotsinkielisiä lapsia ja eläkeikäisiä on suhteellisesti enemmän kuin suomenkielisessä väestössä.

Väestö- ja väestömuutokset:

http://tilajakehitys.hel.fi/vaesto_ja_vaestonkehitys_helsingissa

Tilastoja:

http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/17_01_02_Tilastollinen_vuosikirja_2016_Askelo.pdf

Kielibarometri 2016

Kielibarometri mittaa, kuinka hyvin kielivähemmistöt (ruotsin- ja suomenkieliset) saavat palveluita omalla kielellään kotikunnassaan, ja millaisiksi ne kokevat kieliryhmien väliset suhteet. Kielibarometrissä on käyttäjän näkökulma, eli siinä tarkastellaan, millaisena kuntalaiset itse pitävät kotikuntansa kielipalvelua ja kieli-ilmapiiiriä. Kielibarometri otettiin käyttöön vuonna 2004, ja siitä lähtien sen avulla on kartoitettu vähemmistökielisten palveluiden laatua kaksikielisissä kunnissa. 2016 kirjekysely lähetettiin satunnaisesti valituille kuntalaisille. Kyselyyn vastasi 3.704 henkilöä, ts. vastausprosentti oli 42 %.

Suomessa on 33 kaksikielistä kuntaa, joissa asuu n. 1,75 miljoonaa suomalaista. 140.000 ruotsinkielistä asuu kunnissa, joissa enemmistö puhuu suomea, ja 44.000 suomenkielistä asuu kunnissa, joissa enemmistö puhuu ruotsia. Nämä 184.000 kansalaista muodostavat kielibarometrin kohderyhmän.

Kuntakohtaisia tuloksia kielibarometrasta saadaan joitakin.

Kieli-ilmapiiiri Helsingissä (suluissa koko Suomi)

Käsitys suomen- ja ruotsinkielisten välisistä suhteista:

25.4.2017

hyvä 43 % (51 %)
vaihteleva 47 % (39 %)
huono 4 % (5 %)
ei osaa sanoa 6 % (5 %)
Sijoitus 15/18 kunnista.

Käsitys suhteiden muutoksesta viime vuosina:
parantuneet 12 % (12 %)
ei muutosta 38 % (46 %)
huonontuneet 28 % (24 %)
ei osaa sanoa 22 % (16 %)

Joutunut arjessa häirinnän ja/tai syrjinnän kohteeksi
51 % (45 %)
Sijoitus 16/18

Sosiaali- ja terveystoimet

Keskiarvosana sosiaali- ja terveystoimien kielelle
7,5 (7,8)
Vastaava arvosana 2012: 7,3 ja 2008: 7,2
Sijoitus 13/18

Kielibarometrin tutkimusraportti:

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79256>

Johtamisjärjestelmä- ja organisaatiouudistus

Helsingin kaupunki siirtyy 1.6.2017 lukien uuteen johtamisjärjestelmään ja organisaatioon. Kaupunginvaltuusto päätti 16.3. ja 22.6.2016 kaupungin johtamisjärjestelmän uudistamisen päälinjoista sekä 16.11.2016 hallintosäännön kokonaisuudesta.

Helsinki siirtyy pormestariin: kaupungille valitaan pormestari ja neljä apulaispormestaria. Helsinki siirtyy toimialamalliin: keskushallinnon lisäksi muodostetaan neljä toimialaa. Lautakuntarakenteen uudistetaan kokonaan.

Liitteenä 1 on perustieto uudistuksesta.

Hallintosääntö

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.11.2016 uuden hallintosäännön. Hallintosääntöön on koottu kuntalain mukaisesti vanha hallintosääntö, valtuuston työjärjestys, johtosäännöt ja muita sääntöjä.

25.4.2017

Kaksikielisyystä määrätään hallintosäännön 25 luvussa. Liitteenä 2 ovat hallintosäännön kaksikielisyysmääräykset.

Kaksikielinen Helsinki –työryhmä

Kaupunginjohtaja asetti 18.12.2013, 113 § Kaksikielinen Helsinki –työryhmän.

Työryhmän tehtävänä oli kartoittaa kaksikielisuuden edistämistarpeita kaupungin hallinnossa ja palveluissa kaupunginvaltuuston hyväksymän strategiaohjelman 2013-2016 mukaisesti henkilöstön ruotsin kielin osaamisen ja ruotsinkielisten palvelujen näkökulmasta ja tehdä kartoituksen pohjalta niitä koskevia kehittämissuhteita.

Työryhmässä oli 16 jäsentä, jotka edustivat 11 Helsingin kaupungin virastoa.

Työryhmä antoi raporttinsa, Kaksikielinen Helsinki: Kaksikielisyys selvitys ja toimenpide-ehdotukset, 8.1.2015.

Raportti:

http://www.hel.fi/static/helsinki/julkaisut/08012015_kaksikielisyysraportti.pdf

http://www.hel.fi/static/helsinki/julkaisut/08012015_tvospokighetsrapport.pdf

Työryhmän toimenpide-ehdotusten priorisointi toimikunnassa

Kaksikielisyystoimikunta päätti 12.8.2016 hyväksyä Kaksikielinen Helsinki –työryhmän toimenpide-ehdotusten priorisoinnin.

Priorisointitaulukko on liitteenä 3.

Kuulemiset toimikunnassa

Kaksikielisyystoimikunta sai vuoden 2016 aikana useita ajankohtaiskatsauksia eri kaupungin toimintojen kaksikielisyystä:

Strategiaohjelma 2013-16 12.1.

Osallisuus 14.9.

Sosiaali- ja terveystoimi 14.9.

Hallintosääntö 14.10.

Henkilöstö 17.11.

Viestintä 17.11.

25.4.2017

Strategiaohjelmaan ja hallintosäätöön on viitattu edellä. Osallisuutta sivutaan johtamisjärjestelmäuudistuksen informaatiossa. Liitteenä 4, 5 ja 6 ovat toimikunnassa pidetyt esitykset sosiaali- ja terveystoimesta, henkilöstöstä sekä viestinnästä.

Kaksikielisyys kaupunkistrategiassa 2017-21

Esittelijä katsoo, että kaupunkistrategiaan kaksikielisyyden osalta tulisi ehdottaa kahta tai kolmea selkeää ja laajakantoista, mutta riittävän konkreettista ja mitattavaa tavoitetta.

Strategiakirjaus, tavoitteet ja toimenpiteet on valmisteltu toimikunnan toteuttaman kaksikielisyystyöryhmän esittämien toimenpiteiden priorisoinnin sekä kokouksessa 10.3.2017 käydyin lähetekeskustelun pohjalta.

Tavoitteissa on otettu huomioon niin yleinen kaksikielisyys kaupungissa kuin palvelutuotanto ja työnantajarooli. Keskeistä ovat kaksikielisyys muutoksessa (johtamisjärjestelmä, brändin täytäntöönpano), palvelutuotannon vaikeudet tuottaa ruotsinkielistä palvelua tietyillä aloilla sekä mahdollisuudet lisätä kaupungin houkuttelevuutta työnantajana kaksikielisille tai koulutuksen kautta ruotsinkielentaitoaan kehittäville työntekijöille.

Kaupunginhallituksen päätöksen 19.10.2015, 986 § mukaan kaksikielisyystoimikunnan tehtävänä on muun muassa tehdä esityksiä kaksikielisuuden edistämiseksi ja toteuttamiseksi.

Esittelijä

hallintopäällikkö
Antti Peltonen

Lisätiedot

Antti Peltonen, hallintopäällikkö, puhelin: 310 36018
antti.peltonen@hel.fi

Liitteet

- 1 Johtamisjärjestelmäuudistuksen perusinformaatio
- 2 Hallintosäännön kaksikielisyysmääräykset
- 3 Toimepidepriorisointi
- 4 Kaksikielisyys sosiaali- ja terveystoimessa
- 5 Kaksikielisyys ja henkilöstö
- 6 Kaksikielisyys ja viestintä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

25.4.2017

---

§ 1

Laglighet och beslutsförhet och val av protokolljusterare

Beslut

Tvåspråkighetskommittén beslutade konstatera att sammanträdet är lagligt sammankallat och beslutsfört.

Samtidigt beslutade tvåspråkighetskommittén välja Victor Andersson och Michael Berner till protokolljusterare.

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragande

förvaltningschef
Antti Peltonen

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

25.4.2017

§ 2 Strategiberedning av tvåspråkigheten

Beslut

Tvåspråkighetskommittén beslutade föreslå stadsstyrelsen att följande mål och åtgärder i fråga om tvåspråkighet ska tas upp i stadsstrategin 2017–2021:

Mål:

Helsingfors betjänar på två språk

En levande tvåspråkighet är en rikedom för alla och skapar förutsättningar för ett gediget nordiskt samarbete. Staden uppmuntrar alla till att använda sitt eget modersmål. Servicen förverkligas på eget språk. Staden är en lockande arbetsgivare för tvåspråkiga anställda. Språkutbildning på lång sikt tillhandahålls inom sektorerna och personalen uppmuntras exempelvis genom belöning att delta i utbildningen.

1. Staden förstår tvåspråkighetens betydelse inom det nya ledarskapssystemet och stadens marknadsföring
2. Staden tryggar såväl personalresurserna som informationens tillgänglighet på två språk inom serviceproduktionen
3. Staden satsar på rekryteringen av tvåspråkiga anställda och språkutbildningen för personalen

Åtgärder:

- 1:
  - En tvåspråkighetskommitté följer med och utvecklar tvåspråkigheten och rapporterar regelbundet till stadsfullmäktige
  - Varje sektor har en uppdaterad språkplan och en utsedd ansvarsperson för tvåspråkigheten, och stadskansliet har en utsedd ansvarig aktör för stadens tvåspråkighet
  - Verksamhetsenheterna uppmuntras till växelverkan med andra nordiska aktörer
  - I delaktighetsmodellen skapas förutsättningar för deltagande på både finska och svenska
  - Förnyelsen av stadens emblem och marknadsföringsarbete genomförs utgående från att tvåspråkigheten beaktas och förs fram

25.4.2017

- Staden är angelägen om tvåspråkigheten i stadsmiljön och offentliga rum
- Som en del av bedömningen av reformen av ledarskapssystemet görs en bedömning av hur reformen påverkat tvåspråkigheten

2:

- Tillräckliga språkresurser i de svenskspråkiga tjänsterna tryggas, och vid upphandling av service beaktas tvåspråkigheten automatiskt
- Kommunikationen om tjänsterna sker på två språk, och servicekartan har byggts upp med beaktande av servicen på svenska
- Den feedback om servicen på svenska som ges i stadens responsystem följs upp systematiskt

3:

- Rekryterings- och marknadsföringsmaterialet finns på två språk
- Staden satsar på rekrytering av personal med kunskaper i svenska särskilt på de områden där det råder brist på språkkunig personal
- Principerna för användning av språktillägg förnyas och görs mera belönande
- Personalen erbjuds språkutbildning på lång sikt och uppmuntras exempelvis genom belöning att delta i utbildningen
- Samarbetet med de svenska och finska yrkesläroanstalterna stärks
- Möjligheterna att integreras på svenska förbättras

Mätare för åtgärder

- Språkbarometern; språkklimatet i Helsingfors har blivit bättre
- Rekrytering; antalet personal med kunskaper i svenska har ökat
- Språkutbildning; antalet kurser och deltagare har ökat

Behandling

Kommittén beslutade enhälligt att fatta ett beslut som avviker från fördragandes förslag.

Beslutsförslag

Tvåspråkighetskommittén föreslår stadsstyrelsen att följande mål och åtgärder i fråga om tvåspråkighet ska tas upp i stadsstrategin 2017–2021:

Mål:

25.4.2017

Helsingfors betjänar på två språk

Helsingfors upplevs som en stad med naturlig och levande tvåspråkighet. Staden uppmuntrar alla till att använda sitt eget modersmål. Målet om att få service på eget språk uppnås. Staden är en lockande arbetsgivare för tvåspråkiga anställda. Språkutbildning på lång sikt tillhandahålls inom sektorerna och personalen uppmuntras exempelvis genom belöning att delta i utbildningen.

1. Man förstår tvåspråkighetens betydelse inom verkställandet av ledarskapssystemet och stadens marknadsföring
2. Inom serviceproduktionen tryggas såväl personalresurserna som informationens tillgänglighet på två språk
3. Man satsar på rekryteringen av tvåspråkiga anställda och språkutbildningen för personalen

Åtgärder:

1:

- Varje sektor har en uppdaterad språkplan och en utsedd ansvarsperson för tvåspråkigheten, och stadskansliet har en utsedd ansvarig aktör för stadens tvåspråkighet
- En tvåspråkighetskommitté tillsätts med uppgiften att följa och utveckla tvåspråkigheten
- Verksamhetsenheterna uppmuntras till växelverkan med andra nordiska aktörer
- I delaktighetsmodellen skapas förutsättningar för deltagande på både finska och svenska
- Förnyelsen av stadens emblem och marknadsföringsarbete genomförs utgående från att tvåspråkigheten beaktas och förs fram
- Man är angelägen om tvåspråkigheten i stadsmiljön och offentliga rum

2:

- Tillräckliga språkresurser i de svenskspråkiga tjänsterna har tryggats, och vid upphandling av service har tvåspråkigheten automatiskt beaktats
- Kommunikationen om tjänsterna sker på två språk, och servicekartan har byggts upp med beaktande av servicen på svenska
- Den feedback om servicen på svenska som ges i stadens responssystem följs upp systematiskt

25.4.2017

3:

- Man satsar på rekrytering av personal med kunskaper i svenska i de tjänster där det finns brist på språkkunnig personal
- Samarbetet med de svenska läroanstalterna stärks
- Rekryterings- och marknadsföringsmaterialet finns på två språk
- Personalen erbjuds språkutbildning på lång sikt och uppmuntras exempelvis genom belöning att delta i utbildningen
- Principerna för användning av språktillägg granskas

Föredragandens motiveringar

Strategiprocessen

Enligt 37 § i kommunallagen (410/2015) ska kommunen ha en kommunstrategi, i vilken fullmäktige beslutar om de långsiktiga målen för kommunens verksamhet och ekonomi. Helsingfors stads kommunstrategi kallas stadsstrategi.

Enligt lagen ska det i kommunstrategin tas hänsyn till:

- 1) främjandet av kommuninvånarnas välfärd,
- 2) ordnandet och produktionen av tjänster,
- 3) de mål för tjänsterna som sätts upp i lagar som gäller kommunernas uppgifter,
- 4) ägarpolitiken,
- 5) personalpolitiken,
- 6) kommuninvånarnas möjligheter att delta och påverka,
- 7) utvecklandet av livsmiljöns och områdets livskraft.

Kommunstrategin ska grunda sig på en bedömning av nuläget i kommunen samt av framtida förändringar i omvärlden och deras inverkan på fullgörandet av kommunens uppgifter. I kommunstrategin ska det också anges hur genomförandet av strategin utvärderas och följs upp.

I Helsingfors bereds stadsstrategin för fullmäktigeperioden 2017–2021 så att fullmäktige kan fatta beslut om den i början av höstperioden 2017 (30.8 eller 13.9). Tjänsteberedningen genomförs under våren 2017. I mitten av juni ordnas ett strategiseminarium för fullmäktige som inleder sitt arbete 1.6.2017.

Strategiprogrammet för åren 2013–2016

Stadsfullmäktige beslutade 24.4.2013 (122 §) godkänna strategiprogrammet för åren 2013–2016.

25.4.2017

I strategiprogrammets delmål Välmående helsingforsare finns punkten: Helsingfors är starkt tvåspråkigt (s. 9).

Enligt strategin är tvåspråkighet en trumf i en nordisk välfärdsstad som Helsingfors. Helsingfors ska vara landets bästa stad – också på svenska! Detta kräver såväl fungerande servicehelheter som ett konsekvent strategiskt arbete. Behovet av service på svenska beaktas när servicenätet utvecklas för att servicen ska bli dimensionerad på ett ändamålsenligt sätt.

På punkten föreslås som åtgärder:

- Språkresurserna hos stadens anställda utvecklas.
- Servicesedlar ger en möjlighet att komplettera stadens egen produktion särskilt i områden där det i dagens läge förekommer luckor i servicen.

Den viktigaste åtgärden under strategiperioden för att främja tvåspråkigheten var först tvåspråkighetsarbetsgruppens arbete och rapport och sedan den av stadsstyrelsen tillsatta tvåspråkighetskommitténs arbete.

Förvaltningarna och affärsverken rapporterar det följande om uppfyllelsen av målen i strategin:

Språkresurserna hos stadens anställda utvecklas:

Revisionskontoret: Revisionskontoret har deltagit aktivt i det nordiska samarbetet i sin egen bransch. År 2016 ordnade förvaltningen en konversationskurs i svenska för hela personalen.

Helsingfors partitorg: I expeditionsmästarutbildningen för hall- och torgövervakare ingår studier i svenska.

Helsingfors stads byggnadskontor: Språkkunskaper är ett viktigt kriterium i rekryteringen av personer som jobbar med kunder vid byggnadskontoret (svenska, engelska, annat språk). Alla intresserade som behöver språkkunskaper i sitt arbete har fått språkutbildning. Språktilllägg betalas per anställning åt personer som klarat språktestet.

Servicecentralen: Vi har utvecklat vår personals kunskaper i svenska.

Räddningsverket: Kunskaper i svenska (A-nivån i språkprovet) och kunskaper i ett annat främmande språk ger tilläggspoäng i Räddningsskolans inträdesprov.

Oiva: Oiva Akademia har i sin egen marknadsföring berättat om kurser i svenska, som ordnas av Arbis.

Konstmuseet: Kundtjänsterna och experttjänsterna kan erbjudas på svenska. Kunskaperna i svenska har stöttats med utbildningar.

Konstmuseet erbjuder sina tjänster också på svenska.

25.4.2017

Stadsbiblioteket: Svensk- och tvåspråkigheten har beaktats i bibliotekets rekryteringar.
Kulturcentralen: Språk- och konversationskurser för personalen.
Arbis: Arbis ordnar undervisning i svenska för personal på stadens övriga verk.
Social- och hälsovårdsverket: På verket har ordnats utbildning i svenska, både centraliserat och riktat till olika tjänster. Arbetsgruppen för svenska tjänster samordnar utvecklingen av svenska social- och hälsovårdstjänster.

Servicesedlar:

Social- och hälsovårdsverket: Nya servicesedlar har utvecklats i enlighet med de politiska besluten. Servicesedlarna är i bruk i vårdboende för äldre, dagverksamhet och tjänsterna inom närståendevården. Hemvårdens servicesedel används inom det privata serviceboendet. Inom munhälsovården har köpta tjänster utnyttjats i den mån priset är konkurrenskraftigt jämfört med den egna produktionen. Servicesedlar har tagits i bruk inom förstahjälpsvården, vården av sprickor, helhetsvården och vården som innehåller undersökning. På polikliniken för invärtesmedicin finns servicesedelverksamhet inom kolonoskopi och gastroskopi som alternativ till verksamheten vid stadens poliklinik för invärtesmedicin. Servicesedlarna har etablerats i handikapparbetet och hemservicen för barnfamiljer. Servicesedlarna används inom handikapparbetet, individuella hjälpen, boende enligt handikapplagen, vikarier för närståendevårdare och kortvarig vård som beror på prövning.

Uppföljning av strategiprogrammet i övrigt:

<http://www.hel.fi/static/helsinki/kaupunginvaltuusto/Strategiaohjelma-seuranta-2017.pdf>

<http://www.hel.fi/static/helsinki/kaupunginvaltuusto/virastojen-ja-liikelaitosten-arviot-strategiaohjelma-toteutuksesta.pdf>

<http://www.hel.fi/static/helsinki/kaupunginvaltuusto/Strategiaohjelma-2013-2016-mittarien-seuranta.pdf>

Befolkningsläget och befolkningsprognoser

Under den utgående strategiperioden har Helsingfors befolkning vuxit med 32 824 personer (5,5 %), finskspråkiga med 12 548 personer (2,6 %), svenskspråkiga med 467 personer (1,3 %) och personer som talar övriga språk med 19 809 personer (29,0 %). Andelen finsk- och svenskspråkiga av den totala befolkningen har minskat och antalet personer som talar främmande språk har ökat i samma takt som under hela 2000-talet.

25.4.2017

	Koko väestö Hela befolkningen		Suomenkieliset ¹ Finskspråkiga ¹		Ruotsinkieliset Svenskspråkiga		Vieraskieliset Övrigt språk	
2012	595 384	100	491 524	82,6	35 537	6,0	68 323	11,5
2013	603 968	100	494 686	81,9	35 674	5,9	73 608	12,2
2014	612 664	100	498 351	81,3	35 844	5,9	78 469	12,8
2015	620 715	100	501 321	80,8	35 845	5,8	83 549	13,5
2016	628 208	100	504 072	80,2	36 004	5,7	88 132	14,0

År 2014 har det uppskattats att den svenskspråkiga befolkningen ökar med 7 000 personer före utgången av år 2040. I den svenskspråkiga befolkningens åldersstruktur finns särdrag som gör att befolkningsgruppen kommer att öka även i framtiden. Till sin åldersstruktur avviker den svenskspråkiga befolkningen från den finskspråkiga på det sättet att det proportionellt sett finns fler barn och pensionärer inom den svenskspråkiga befolkningen än inom den finskspråkiga.

Befolkningen och befolkningsändringar:

http://tilajakehitys.hel.fi/vaesto_ja_vaestonkehitys_helsingissa

Statistik:

http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/17_01_02_Tilastollinen_vuosikirja_2016_Askelo.pdf

Språkbarometern 2016

Språkbarometern undersöker hur väl de lokala språkminoriteterna (svensk- och finskspråkiga) får service på sitt eget språk i sin hemkommun och hur de upplever relationerna mellan språkgrupperna. Språkbarometern har ett brukarperspektiv, dvs. undersöker hur kommuninvånarna själva uppfattar den språkliga servicen och språkklimatet i hemkommunen. Språkbarometern har sedan år 2004 kartlagt kvaliteten på den språkliga servicen på minoritetsspråket i tvåspråkiga kommuner. År 2016 skickades en postenkät ut till ett slumpmässigt urval i respektive kommun. Totalt svarade 3 704 personer eller 42 % på enkäten.

Finland har 33 tvåspråkiga kommuner i vilka det bor ca 1,75 miljoner finländare. 140 000 svenskspråkiga bor i kommuner med finska som majoritetsspråk och 44 000 finskspråkiga bor i kommuner med svenska som majoritetsspråk. Dessa 184 000 medborgare utgör målgruppen för språkbarometern.

Språkbarometern ger vissa kommunspecifika resultat.

25.4.2017

Språkklimatet i Helsingfors (inom parentes i hela Finland)

Uppfattning om relationerna mellan de finsk- och svenskspråkiga:
goda 43 % (51 %)
varierande 47 % (39 %)
dåliga 4 % (5 %)
kan inte säga 6 % (5 %)
Placering 15/18 kommuner.

Uppfattning om ändring i relationerna under de senaste åren:
blivit bättre 12 % (12 %)
har inte ändrats 38 % (46 %)
blivit sämre 28 % (24 %)
kan inte säga 22 % (16 %)

Upplevt trakasserier och/eller diskriminering i vardagen
51 % (45 %)
Placering 16/18

Social- och hälsovårdstjänster

Medelvitsord för språket inom social- och hälsovårdstjänsterna
7,5 (7,8)
Motsvarande vitsord 2012: 7,3 och 2008: 7,2
Placering 13/18

Språkbarometerns forskningsrapport:

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79256>

Reformen av ledarskapssystemet och organisationen

Helsingfors stad övergår från och med 1.6.2017 till ett nytt ledarskapssystem och en ny organisation. Stadsfullmäktige beslutade 16.3.2016 och 22.6.2016 om huvudlinjerna för reformen av stadens ledarskapssystem och 16.11.2016 om förvaltningsstadgans helhet.

Helsingfors övergår till en borgmästarmodell: staden får en borgmästare och fyra biträdande borgmästare. Helsingfors övergår till en sektormodell: fyra sektorer bildas utöver centralförvaltningen. Nämndstrukturen förnyas helt och hållet.

I bilaga 1 finns grundläggande information om reformen.

Förvaltningsstadga

25.4.2017

Stadsfullmäktige godkände 16.11.2016 den nya förvaltningsstadgan. I enlighet med kommunallagen innehåller förvaltningsstadgan den gamla förvaltningsstadgan, arbetsordningen för stadsfullmäktige, instruktionerna och andra bestämmelser.

Om tvåspråkigheten bestäms i kapitel 25 i förvaltningsstadgan. I bilaga 2 finns förvaltningsstadgans tvåspråkighetsbestämmelser.

Arbetsgruppen Det tvåspråkiga Helsingfors

Stadsdirektören tillsatte 18.12.2013 (113 §) arbetsgruppen för ett tvåspråkigt Helsingfors.

Arbetsgruppen hade till uppgift att kartlägga behoven att främja tvåspråkigheten i stadens förvaltning och tjänster i enlighet med strategi-programmet 2013–2016 med avseende på de anställdas kunskaper i svenska och de svenskspråkiga tjänsterna, och att utifrån kartläggningen framställa utvecklingsförslag i dessa frågor.

Arbetsgruppen hade 16 medlemmar, som representerade 11 av Helsingfors stads förvaltningar.

Arbetsgruppen lämnade sin rapport Det tvåspråkiga Helsingfors: Utredning om tvåspråkigheten och åtgärdsförslag, 8.1.2015.

Rapporten:

http://www.hel.fi/static/helsinki/julkaisut/08012015_kaksikielisyysraportti.pdf

http://www.hel.fi/static/helsinki/julkaisut/08012015_tvosprokighetsrapport.pdf

Prioritering av arbetsgruppens åtgärdsförslag i kommittén

Tvåspråkighetskommittén beslutade 12.8.2016 godkänna prioriteringen av arbetsgruppen Det tvåspråkiga Helsingfors åtgärdsförslag.

Prioriteringstabellen ingår i bilaga 3.

Höranden i kommittén

Tvåspråkighetskommittén fick under år 2016 flera aktuella översikter om tvåspråkigheten i stadens olika funktioner:

Strategiprogrammet 2013–2016 12.1
Delaktighet 14.9

25.4.2017

Social- och hälsovårdsväsendet 14.9
Förvaltningsstadgan 14.10
Personalen 17.11
Kommunikationen 17.11

Ovan hänvisas till strategiprogrammet och förvaltningsstadgan. Delaktigheten tangeras i informationen om reformen av ledarskapssystemet. Bilagorna 4, 5 och 6 är presentationerna om social- och hälsovårdsväsendet, personalen och kommunikationen som framförts för kommittén.

Tvåspråkigheten i stadsstrategin 2017–2021

Föredraganden anser att det i fråga om tvåspråkigheten i stadsstrategin ska föreslås två eller tre tydliga och vittgående, men tillräckligt konkreta och mätbara mål.

Strategipunkterna, målen och åtgärderna har beretts på basis av tvåspråkighetskommitténs prioritering av de åtgärder som tvåspråkighetsarbetsgruppen framställt och den remissdebatt som fördes vid kommitténs sammanträde 10.3.2017.

I målen har såväl den allmänna tvåspråkigheten i staden som serviceproduktionen och arbetsgivarrollen beaktats. Viktiga teman är tvåspråkigheten i förändringen (ledarskapssystemet, verkställigheten av varumärket), svårigheterna inom serviceproduktionen att producera service på svenska inom vissa branscher och möjligheterna att öka stadens attraktivitet som arbetsgivare för tvåspråkiga anställda eller anställda som utvecklar sina kunskaper i svenska genom utbildning.

Enligt stadsstyrelsens beslut 19.10.2015 (986 §) har tvåspråkighetskommittén till uppgift bland annat att komma med framställningar om främjande och genomförande av tvåspråkigheten.

Föredragande

förvaltningschef
Antti Peltonen

Upplysningar

Antti Peltonen, förvaltningschef, telefon: 310 36018
antti.peltonen@hel.fi

Bilagor

- 1 Grundläggande information om reformen av ledarskapssystemet
- 2 Förvaltningsstadgans tvåspråkighetsbestämmelser
- 3 Åtgärdsprioriteringen

25.4.2017

4	Tvåspråkigheten inom social- och hälsovårdsväsendet
5	Tvåspråkigheten och personalen
6	Tvåspråkigheten och kommunikationen

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

25.4.2017

MUUTOKSENHAKUOHJEET

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 1–2 §:t

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 91 §

ANVISNINGAR FÖR SÖKANDE AV ÄNDRING

FÖRBUD MOT SÖKANDE AV ÄNDRING

1–2 § i protokollet

Ändring i beslutet får inte sökas eftersom beslutet gäller beredning eller verkställighet.

Tillämpat lagrum: 91 § i kommunallagen

25.4.2017

KAKSIKIELISYYSTOIMIKUNTA
TVÅSPRÅKIGHETSKOMMITTÉN

Marcus Rantala
puheenjohtaja
ordförande

Susanna Saarinen
pöytäkirjanpitäjä
protokollförare

Pöytäkirja tarkastettu

Protokollet justerat

Victor Andersson

Lena Sjöberg